

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

II. De Dei simplicitate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

QVÆSTIO II.

De Dei simplicitate.

SIMPLICITAS Dei physica, quæ Dei attributum explorat est, idem proflus est, quod eius physica indiuisibilitas, atque ex partibus in compositio, quæ absoluta negatione compositionis explicatur. Vt ergo plenè Dei simplicitas physica ostendatur, omnis compositionis negatio ostendenda de ipso est. Duplex autem genus compositionis vniuersim in rebus reperitur: alterum substantialis compositionis, alterum compositionis accidentalis: sub primo quatuor species continentur. Altera compositionis ex essentia, & esse, seu existentia, quam, ne in creatis quidem admittebamur in metaphysicis, & à Deo specialibus rationibus ablegauimus d. 2. qu. à num. 4. certaminis 1. per totam, quare nihil hic restat de ea disputandum. Secunda compositionis ex essentia, seu natura & substantia, seu personalitate. Tertia compositionis ex materia & forma substantialiter. Quarta ex partibus quasi integrantibus substantialiter. Licet vero uterque hic postremus compositionis substantialis modus in solis substantiis corporeis (e quibus Deum non esse proximè ostendimus) à nobis comprehendatur: tamen spiritualis substantiæ conceptui metaphysico non repugnat: quare de substantia spirituali Dei disputationi locus manet: an alterutro modo sit composita: compositionis autem accidentalis (quod ad præsens attinet) species unica solum consideranda est, siue ea in genere examinanda, an Deo repugnet. Primo igitur vniuersim Dei absolutam simplicitatem, physicam indiuisibilitatem, atque omnimodam incompositionem ostendimus. Secundò substantialem eius simplicitatem, & incompositionem. Tertio etiam accidentalem eius incompositionem singulatim monstrabimus.

CERTAMEN I.

Dei simplicitas vniuersim catholicè stabilitur.

CONTRA Dei simplicitatem vniuersè, & absolute loquendo effluere, quicumque Deum corporum effluiebant qu. 1. cert. 1. Item qui Deum mutabilem blasphemabant d. 4. qu. 2. Denique contra Dei simplicitatem errauit Gilbertus à nobis recitatus & impugnatus controuer. de Trinit. d. 8. qu. 5. cert. 1. asserens personalitates diuinas realiter à natura, & essentia Dei differre. Dogmatizant id ipsum Angelitæ, siue Theodosiani, & Anselmi tempore clericus Gallus, ibidem relati. Cum autem Deus non ens per accidens, vt lapidum cumulus, sed ens per se a philosophis admittatur, sit planè eos non solum contra physicam Dei indiuisibilitatem, sed & contra simplicitatem absolutam, atque omnimodam incompositionem errasse, nec longè ab horum errore abiit Durandi sententia ibidem etiam à nobis recitata: sub his autem terminis errasse Abailardum, testatur Præcolus Elencho hæresum. Licet sanctus Bernardus huius in illo erroris non meminerit epist. 188. 190. & 192. vbi eius memorat, & infectatur errores. Est autem in duplici relato contra simplicitatem, & indiuisibilitatem Dei ex essentia, seu natura, & personalitate asserant, vel expresse, vel virtute, in essentia vero, vel communibus siue substantialiter, siue accidentaliter diuisibilitatem, seu compositionem physicam in Deo Catholicè proflus negent. Primus vero error etiam inter communia realem diuisibilitatem & compositionem admittat: atque ex eius Patronis alij substantialem, alij vero accidentalem tantum.

2. Dei tamen absoluta simplicitas physica, seu realis indiuisibilitas, & incompositio definita fuit in Concilio

Rhemensi sub Eugenio II I. contra Gilbertum tit. 3. Concilio, par. 2. decreto illo recitato d. 8. citata qu. 1. cert. 1. n. 1. vbi occasione erroris Gilberti vniuersaliter definitur: *Nihil esse in Deo, quod Deus non sit*, quod, ni Deus simplex omnino, atque indiuisibilis entitas, & incomposita realiter sit stare non potest. Secundo definitur eadem veritas in Concilio Lateranen. sub Innoc. III. relato cap. Firmiter, de summa Trinit. Huc etiam faciunt, quæ contra distinctionem realem proprietatum ab essentia referebamus. Secundò loco ex Dionysio Areopag. & ex Damasceno citata qu. 1. cert. 2. n. 4. & quæ ex Bernakio 5. de considerat. ad Eugen. & Iustin. M. qu. 144. ad Orthodox. cert. 2. num. 4. retulimus. Item quæ ex Nyleno Orat. Carech. 1. recitabamus cert. 3. n. 3. & 5. atque hoc numero ex Cyril. Alexand. cap. 8. circa finem Damasc. 1. de fide cap. 12. initio, & cap. 13. initio. August. 11. de ciuit. cap. 10. circa med. & 7. de Trinit. c. 1. & 2. init. Athanas. Apolog. pro Syno Nicæn. vbi & Dei simplicitatem realem itaunt, & ex illa realem personarum diuinarum cum Deitate identitatem euincunt. Tertio, eo etiam spectant, quæ cert. 4. eius quaestiones n. 3. & 4. recitauimus ex Iacobo Fratre Domini apud Clement. Rom. 8. constituit. Apollol. c. 12. Dionys. de diuin. nomini. c. 2. 4. 5. 6. & 7. Cyrill. & Synod. Alex. epist. ad Nestor. 1. actor. Concil. Ephesin. cap. 14. col. 8. Nazian. orat. 37. de Theod. S. Athanas. 1. de S. Trinit. cont. Anomæ. Basil. 15. de fide circa med. & de Spiritu Sancto c. 19. sub init. Damasc. 1. fid. cap. 18. August. serm. 38. de temp. 1. col. 3. Fulgen. de fide ad Petr. cap. 2. ver. fin. Prosp. aduers. collator. cap. 27. sub init. adduximus in quibus de Deo concrete dicto, ac de personis naturam, & attributa in abstracto prædicari docent, id quod sine horum, & cum personis, & inter sese identitate fieri minimè possit. Legendi insuper in terminis pro Dei simplicitate disputantes erunt Arist. 12. met. cap. 7. Hilar. 8. de Trinit. August. 11. de ciuit. cap. 10. & lib. 15. cap. 17. Ildor. 1. de sum. bon. cap. 1. Boët. de Trinit. cap. 3. Bernardo citato lib. 5. de considerat.

3. A ratione vero omnimoda Dei simplicitas, & incompositio eis ferè rationibus probatur, quibus quaest. 1. cert. 2. n. 6. Deum ex partibus integrantibus vili componi minimè posse. Insuper: quia, licet simplicitas rei nihil illi posituum addat (vt contendit Scotus in 1. d. 8. qu. 1. ad 1. & quodlib. 5. & Soncin. 4. met. quaest. 14.) sed solum negationem incompositionis (vt vult Caiet. cap. 2. de ente, & essent.) quæ à nobis explicatur. At inductione per omnes res tam totales, quam partiales inter sese comparatas arguit ceteris partibus perfectionem maiorem: Cum autem Deus ens absolutissimum, perfectissimumque sit omnino simplex, atque indiuisibilis entitas esse debet. Confirmatur: quia, cum ea, ex quibus Dei perfectio coalisceret, si compositus esset, incompleta necessariò forent, omnia imperfecta essent, & inuicem alia ab aliis perfectibilia vicissim: ergo & Deus eam saltem imperfectionem haberet, quod ex imperfectis coagmentaretur. Insuper imperfectiones alia tactæ citato illo n. 6. Tertio vel singula, quibus Deus realiter constaret essent à se, vel vnum solum: si singula: incidit in pluralitatem Deorum. Si vnum ex eis solum, & reliqua ab ipso in primis redintegratur quaestio, & interrogatio, simplexne, an compositus sit: ac de eius partibus an sint à se omnes vel solum ex eis altera? & sic in infinitum: quod si de aliqua simplex esse asseratur, & à se esse, reliquas vero ab ipsa primo ea solum Deus erit, reliquæ vero creaturæ, & ab alio: quare totum coniunctum neque à se, neque Deus erit, sed ab alio, & creatura: cum illud debiliorem partem sequi debeat. Neque hoc argumentum in processibus diuinis, in quibus vna solum persona innuicibilis, & notionaliter à se est, reliquæ vero notionaliter sunt ab ipsa, instari contra nos potest: quia, neque ab illa causatiue sunt, vti partes realiter compositi, ac non simplici Dei essent: neque realiter ita inter sese distinctæ, vt non habeant in substantia, & natura absolutam, simplicemque unitatem, & identitatem.

CERTAM.

CERTAMEN II.

Substantialis Dei simplicitas, & incompositio speciatim monstratur.

1. Substantialis Dei compositio (præter illam, quam deicimus in quaestione præfatione ex essentia, & esse, siue existentia) triplex omnino ibi à nobis recensetur. Altera ex natura, & personalitate, seu subsistentia, cuius ex principiis naturalibus, nec leue indicium est: cum in illis nulla de reali subsistentia à natura distinctione ad realem eorum compositionem necessaria, vel levis umbra sit, aut suspicio; quin potius illis solum stando realis illarum ideitas demonstrari videtur. Ad fidei vero lumen, quod eam distinctionem nobis detexit diuinitatem personalitatem cum Dei essentia, & natura ideitas innotuit: quare quiddam difficultatis, & nebulae pro compositione Dei ex suppositis, & natura diuina ex fidei luce excitatur, eiusdem etiam fidei radiis euanciscit. Accedit subsistentiam creatam realem, & potentiam nihil supra naturam ullam substantialem addere, sed solum negationem essendi partem ut præter, de Trinitate, quaestione 2. certam. 5. ostendebamus. At negatio compositioni inepta, ut constat, omnino est: scio nonnullos de subsistentia, ut sic, huc communi, quam in diuinis admittunt, contendere esse de conceptu essentiali Deitatis, seu essentia, ac Deum per essentiam suam non minus subsistere, quam existeret. Hæc tamen ratio, & falso innuitur principio de subsistentia diuina communi, neque hanc identitatem, adhuc realiter cum essentia, acque atque existentiam probatur, nisi ad principiorum pure naturalium falsitatem recurratur: quod natura, & suppositum idem re ipsa semper sunt.

2. De duplici ergo alio compositionis substantialis genere, nempe vel ex materia & forma, vel ex partibus integralibus in Deo locum non habere ostendendum restat. Et quidem de compositione ex materia, & forma corporis, atque eiusdem generis integralibus partibus ostensum satis est quaestione 1. Deo minime competere. Nunc autem neque incorporeis, & intellectualibus partibus substantialibus physicis, siue essentialibus, siue integralibus constare Deum posse ostendendum nobis erit: quocirca ex negatione compositionis ex partibus integralibus quantitatis Dei, ex essentialibus incompositio minus recte, adhuc à posteriori, colligitur. Inde enim solum inferitur ex materia, & forma siue partibus physicis essentialibus corporeis non componi Deum; non autem non componi ex materia & forma substantiali incorporea: quas impossibiles esse, ac repugnantes, neque ex definitione, & essentia materie primæ, & formæ, neque ex definitione, & essentia metaphysica substantia corporeæ, & spiritualis ostenditur: Licet eas ex physicis principiis naturalibus, quæ nobis pro hoc statu innotescunt, non possimus ostendere. Similiter neque ex negatione corporis in substantia diuina monstrata, eius integritatem simplicitatem, siue ex partibus integralibus incompositionem demonstrare non possumus. Cum enim integrales corporis partes ex sint, quæ non solum substantialiter, & extrinsecus, sed localiter etiam, & extrinsecus extra alias esse reperiunt; quod Deus corpus non sit partes, quæ extrinsecus solum, & substantialiter sint, nec localiter, & extrinsecus esse extra alias petant, non videntur ab eius substantia necessario remouere. Quare vtriusque huius generis simplicitas, & incompositio substantialis aliunde erit ostendenda.

3. Ignor præter ea, quæ omnimodam Dei simplicitatem, & incompositionem monstrabant certam. 1. numero 3. Physica illius substantialis essentialis simplicitas, atque ex materia, & forma incompositio speciatim est probanda. Etenim Deus est physicè ens actuale purissimum, necessarium, & essentialiter existens, ut diximus: ergo nihil habet physica contingentia & potentialitatis: atqui, si materia, & forma constaret, aliquid

Christoph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus I.

haberet potentialitatis, neque absolute à se, & essentialiter ac necessario esset, sed ab alio, & contingentiter: ergo materia, & forma substantialibus, adhuc incorporeis, non constaret. Minor probatur: quia, cum de conceptu materia primæ substantialis ut sic, sit esse potentiam receptiuam formæ, vel vnionis, eam procuidubio essentialiter includit, quod ea essentialiter physicè constituitur. Ne vero dicas rationem actus puri diuini esse rationem actus puri in essendo, non autem in recipiendo; ac proinde non excludere potentiam, seu potentialitatem receptiuam, quæ alterius est ordinis, sed solum in ordine existendi; huc licet materia prima sit pura potentia in ordine receptiuo, etiam dum actus existit, est tamen in actu in ordine essendi, seu existendi. Contra primo: quia eo ipso, quod materia prima sit pura potentia in ordine receptiuo, nequit esse ens à se, atque essentia sua in actu, & necessarium, sed contingens; ergo neque, quod illa constaret actus omnino purus in ordine, & linea existendi esse potest, neque ens à se & necessarium: cum eius essentia sine illa, quæ ab alio, & contingentiter est, esse non possit. Recte ergo ex ratione actus puri à se, & necessarij in linea existendi inferitur Deum materia prima, qualicumque, constare non posse.

4. Inde vero neque forma vlla posse Deum substantialiter componi est omnino declinæ. Cum enim correlata necessario hæc sint, cui repugnat constare materia substantiali, & forma substantiali constare repugnabit necessario. Vterius de forma probatur: quia, si esset dependens à materia illa à se non esset, ac proinde neque actus purus, & necessarius, qui dependentiam actiuam nobiliorem, excludit: imo non posset non dependentiam actiuam ab alio habere: quæ, cum à materia ipsa tandem esse nequeat, quia, & ipsa ab alio est, causam aliam efficientem haberet tandem illa forma; quin materia respectu formæ, quæ ex ipsa educitur, vim actiuam non haberet: quare alio agentis, quod ex ipsa illam educat immediato opus haberet: neque quod ex illa componeretur, Angelo, atque animo rationali (spirituali esset perfectior. Si autem esset materia illa independentens adhuc receptiuæ actui, saltem dependeret possibiliter: ita, ut hac repugnante, & forma illa repugnaret. Item, si eam formam à se esse dicas, contra proximè adducta, non poteris efficientem causam illi negare. Ac proinde à se non esse. Si autem demus eam esse, ac proinde necessario esse, illa sola erit Deus. Quod ipsum argumentum de vnione factum puta. Tertiò de ratione, & essentia Dei est esse primum ens: atqui si ex materia, & forma constaret, primum ens non foret: siquidem illæ Deum intimè cauarent, atque naturæ præcederent: ergo eis non constaret Deus.

5. Atque hoc sanè argumento demonstratur Deum ex partibus integralibus substantialiter non componi, sed eius physicam substantiam simplicem physicè, atque integraliter etiam incompositam esse. Alioquin enim ens primum non foret: imo neque à se, neque actus necessarius, & purus. Licet enim partes integrales alia aliam potentia receptiuæ non sint, tamen sunt potentia compositiua, atque entia in potentia ad vnionem cum aliis. Scio Aristotelem citato loco Deum ex materia & forma incompositum demonstrasse, quia ab æterno est. Sed nescio qua firmitate, aut consequentia. Etenim Deum entia permanentia saltem, posse ab æterno producere probabilissimum est: quare ex eo, quod ab æterno sit, nequit Deum esse firmiter inferri. Insuper cum Aristoteles ipse ab æterno cælum materia & forma constans, & incorruptibile esse affirmarit: est Deus ab æterno, & incorruptibilis sit, materia, & forma constare optimè in eius sententiâ poterit: quare & arguit inconsequenter,

ut patet.

O CERTAM

CERTAMEN III.

*Physica Dei simplicitas, seu incompositio
accidentalis statuitur.*

1. **P**hysicam intrinsecam accidentium Deo inhaerentium (de qua solum agimus) compositionem ei tribuerunt Philosophi memorati a commentatore 12. met. text. 36. & a Sancto Thom. 1. contr. gent. c. 23. His annexe Vorstium, & alios haereticos, quos contra Dei immutabilitatem effutisse referebamus d. 4. q. 2. cert. 1. n. 2. qui liberos Dei actus in tempore incipere, ac desinere, etiam quoad intrinsecum Dei, censebant, cum tamen Deum in substantia, & essentia sua aeternum, ac necessarium cum Catholicis iudicarent: ac proinde eos actus in Deo non fecus, atque in nobis accidentia physica putabant. Opposita autem veritas adeo constans, rationis etiam naturalis ductu, est, ut eam sapientiores Philosophi omnes fuerint affecuti: Plato in conuiuio ubi haec: *de Deo semper est, nec mutatione afficitur, neque rei pars pulchrum est, neque, ut id, cui pulchritudo inest; sed ipse per se pulchritudo, unde manat aeternum pulchritudo.* Arist. eiusque peruenit commentator citato loco met. Et Plutarch. lib. de doctrina Principum: *Non affidet Ioui iustitia, sed ipse est iustitia, lexque exactissima.* In quam sententiam Philosophi alij scripserunt apud Cyrillum, & Nisenum infra.

2. Apud Patres vero, & Catholicos Doctores concors omnino sententia est Deo nulla accidentia physica adesse. Ita censent Boetius de Trinit. Augustin. 5. de Trinit. c. 4. 5. 16. lib. 7. c. 5. term. 38. de temp. ful. docentes, quae de Deo accidentium nostrorum adinstar praedicantur substantialiter praedicari, quia substantiam, physicam nimirum, in illo significant. Consonant Athanas. epist. ad Episcopos Africae. Marius Victorin. 1. contra Arianos epist. 141. ad Caesarienses. Nicetas in orat. 40. Nazianz. *ad id cupio dissolui.* Cyril. Al. 11. thes. Nislen. hom. 5. in Cantica, qui duo pro eadem veritate plures Philosophos referunt. Non solum tamen Patres hosce (quod satis eius firmitati esset) conclusio nostra Patronos habet, sed & nostram catholicam fidem: definita siquidem est a Leone Papa 1. epist. 93. ad Turib. c. 5. item & a Concilio Rhemeni, ubi contra Gilbertum definitur Deum, & personam quamvis diuinam esse suam sapientiam, bonitatem &c. Quod, nisi attributa haec, quae accidentaliter nos sonant, & inter se, & cum personis realiter identificentur, fieri minime potest, ut dicebamus cert. 1. n. 2. argum. 3. e plurium Patrum autoritatibus petito: quocirca eorum omnium testimonia nostram hanc conclusionem obfirmant.

3. Nec desunt veritati eidem naturales demonstrationes praeter generales datas cert. 1. n. 3. & quidem ex demonstrata Dei immutabilitate contra Vorstium, & similes, in Deo separabilia, atque ipsi defectibilia accidentia physica repugnare satis ostenditur: quoad omnia vero, etiam necessaria, & indefectibilia accidentia physica repugnare probatur primo: quia cuiusmodi accidentia physica Dei à Deo distincta realiter erunt: quidquid enim substantiae alicui identificatur realiter, ipsius reale accidens esse non potest, ut de se se patet: ergo, vel à se, vel ab alio entia. Non à se: tum, quia plures Dij essent chimerae: tum quia etiam ex genere suo substantia etiam creatis imperfectiora à se esse non possunt. Non ab alio: quia iam creatum quid essent, non diuinum: ac proinde neque Deo inesse, siue inhaerere intrinsece possent. Deinde si ab alio sunt, inquiri an à Deo eiusque substantia: an ab alio extrinseco agente? si ab alio extrinseco: aliquid iam bonitatis, & entitatis ab alio Deus recipere: unde nec Deus esset, siquidem bonorum alicuius egeret: cum tamen dicat Maltes: *Deus meus es tu, quoniam bonorum morum non eges.* Item, si ab alio extrinseco agente cuiusmodi accidentia in Deo fierent, illud agens, quoad eorum inductionem in ipsum, superior, priorque Deo foret, atque eius prouidentiae Deus, quoad eam,

subderetur. Tertio libere tandem, & contingenter ea accidentia Deus reciperet, possetque proinde mutari: cum ab extrinseco agentis arbitrio eorum in Deum inductio veniret; vel si non arbitrio, & libere id ab extrinseco agente, sed necessario peragitur, saltem extrinsecum illud agens libere à Deo in sui existentia, & operatione penderet: quare & eorum etiam accidentium in Deum inductio.

4. Hinc autem, neque à Deo ipso, absque immutabilitatis diuinae praedictio, induci posse monstratur: cum enim creata illa accidentia sint, ut diximus, neque non libere à Deo fieri, qui ad nihil creatum praestandum vlla necessitate tenetur, ut ex eius independentia, & perfectione operandi ductu ipso rationis naturalis est notum. Ex hoc porro discursu constat ex immutabilitate Dei recte concludi nulla omnino accidentia Deo inesse posse; licet nostri Vazquez, & Soarius non adeo vniuersum id cuius ex immutabilitate putent: quia non videntur accidentia quouis, & omnia in Deo exco-gitabilia, libere tandem producta, quare, & absolute contingentia, & defectibilia esse debere. Ex eo etiam discursu pracluduntur euasiones, & instantiae, quae ex actibus liberis Dei peti possunt, quibus fecimus satis d. 4. q. 2. atque vberius (quantum praesentis vitae status nobis permittit) satisfactum controuersi, de volunt. ostendentes eos actus liberos nullatenus re ipsa à Dei substantia distingui, quin identitas haec cum ente necessario eorum obesse libertati. Quod vero ex sententia Scotica instari etiam poterat ad distincta nimirum solum ex natura rei ab essentia (cuiusmodi attributa diuina eius sententia sunt) actione opus non esse, ex eius doctrinae confutatione à nobis data satis recitatur.

5. Secundo eadem veritas speciatim probatur: quia, cum accidentia physica educibilia essentia sua sint, ex subiecto, & potentia eius receptiua: si accidentia physica respectu Dei sint in Deo, erit necessario potentia eius receptiua illorum: ergo Deus erit ens in potentia, ac non omnino ens in actu, seu actus purus omnino, ut arguebamus cert. 2. à n. 3. ubi solutiones, quae hic adhiberi possent confutauimus. Secundo: cum ea accidentia physica educibilia sint, erunt entis entia: ac proinde non perfectiones simpliciter, sed secundum quid Deoque indignae, ac proinde, quibus melius sit, non esse, quam esse.

6. Tertio probatur id ipsum. Quia Deus è suo essentiali conceptu ens summe perfectum est: ergo nulla perfectio potest ei physice accedere, ut arguebat Cyrillus 11. Thesau. *Perfecta ex se ipsis, inquit, nihil potest accedere.* Probarique vterius. Quia, cum accidentia entia, seu entitates physicae sint, ac proinde & perfectiones qualescumque, neque non alicui physice inesse, quin perfectiones etiam illi adueniant, quibusque secundum suam entitatem, & substantiam physicam careret: ergo aliquo alio à se distincto ad suae perfectionis complementum egeret: ac proinde secundum se, substantiam, entitatemque suam physice, & vere summe perfectus Deus non erat: sed indigens potius aliarum perfectionum. Dices, extensue non esse summe perfectum Deum secundum se, & substantiam suam, secus intensue, & eminenter: si eut admitti necessario catholice debet extensue naturam diuinam omnem perfectionem personalitatem non continere, sed solum intensue, & eminenter.

7. Contra tamen primo. Quia, vel ea, quae physice Deo accedere dicuntur, è suo conceptu, & essentia imperfecta de se sunt ob sui tenuitatem, vel repugnantiā inter se, vel secus: si postremum Deo entis de se se physice perfectissimo physice formaliter, nec solum physice eminenter, identificari debent. Si primum, nec physice accidentaliter Deo adesse possunt, quandoquidem ex eo, quod accidentaliter insunt essentiae suae imperfectionem, vel tenuitatem, vel repugnantiam, nec purgant, nec minuunt, sed augent, ut patet, atque ostendimus nam. 5. quare, nisi physice formaliter identice ea Deus habeat, physice accidentaliter ea habere non poterit: quare neque intensue ea habebit. Secundo omnimodo consummata perfectione physica identice claudit omnem perfectionem physicam, tam intensuam, quam extensiuam. Exemplum illud de personarum, quae solum emittunt, & intensue in natura